p11-14 14-10-2003 10:10 Pagina 14

De Amerikaanse economische adviseurs

Hebben Amerikaanse economen invloed op het overheidsbeleid van hun land? Ja, uiteraard!

A.W.A. Boot*

Kijk maar eens hoeveel economen er binnen de Amerikaanse overheid werkzaam zijn, maar hier gaat het slechts ten dele over. Economie is een multifunctionele studie. De kern-invalshoek van de economie, keuzes maken bij schaarse middelen en de daarmee samenhangende alternatieve kosten, is ongetwijfeld een nuttige benadering van veel vraagstukken. Afgezien van dit type inbreng: spelen economen werkelijk een rol?

Historie

De geschiedenis van de inbreng van economen in de VS is niet veel anders dan die in Nederland. Keynesiaans geïnspireerd sturend macro-beleid was ook Amerika niet vreemd. In Nederland leidde dit tot een prominente rol voor het Centraal Planbureau. In Amerika was het iets diffuser, maar de creatie van de Council of Economic Advisors als onderdeel van *The Employment Act* van 1946 kwam voort uit een zelfde visie op de noodzaak van sturend economisch beleid dat gericht was op macro-economische stabilisatie[1]. Het was eigenlijk nog duidelijker: de economische wetenschap stond in het teken van overheidsbeleid. Niet voor niets werd economie politieke economie genoemd, en sprak de oprichtingsakte van de *American Economic Association* (in 1886) expliciet over de 'legislative policy' waarop economen zich (mede) zouden moeten richten.

De sturende rol van economen op macro-niveau is eigenlijk verdwenen. Het enige wat hier nog in de buurt komt is de invloed van centrale banken. De Federal Reserve (FED), en met name haar voorzitter Allen Greenspan, lijkt het belangrijkste economisch 'adviesorgaan'. Amerika is hierin niet uniek. Centrale banken zijn in veel landen misschien wel de meest zichtbare autoriteit voor wat betreft economische adviezen. De redenen hiervoor zijn misschien nogal tijdsgebonden. Sturend macro-economisch beleid zit sinds de inflatoire omgeving van de jaren zeventig en begin jaren tachtig van de vorige eeuw in het verdomhoekje. Keynes mocht al helemaal niet meer genoemd worden. Zorgen om prijsstabiliteit en optimisme om door middel van monetair beleid macro-economische stabiliteit te bewerkstelligen kregen de overhand, ziedaar de invloed van centrale banken. Een hieraan gerelateerde interpretatie is dat in toenemende mate Westerse overheden zich zijn gaan richten op faciliterend beleid. Monetair beleid, al dan niet via expliciete doelstellingen voor wat betreft prijsstabiliteit (zie de controverse tussen de FED en de ECB), sluit hier mooi op aan: de doelstellingen van het moderne monetaire beleid zijn faciliterend.

Tegen deze achtergrond is het opmerkelijk dat de al genoemde Council of Economic Advisors als direct adviesorgaan van de Amerikaanse president zich al 57 jaar staande houdt. Heeft dat adviesorgaan dan wel enige relevantie? Ja, weliswaar niet als sturend macroeconomisch orgaan, maar puur als een groep 'whizzkids'. Deze groep van roterende professoren van eliteuniversiteiten slaagt erin direct advies te geven over actuele economische vraagstukken. De adviezen hebben een hoge dagelijkse besluitvormingsrelevantie en met een scherpe micro-economische insteek zin ze sterk gefocust op wat de efficiëntie van de markt versterkt. Daardoor vervullen ze een belangrijke rol als gezond-verstandtest voor het overheidsbeleid[2].

Betrokkenheid academici

Wat echt opmerkelijk is aan de structuur en positionering van de *Council* is dat topeconomen uit de ivoren torens zeer dicht bij de regering worden gebracht. Zo is Harvard-hoogleraar Greg Mankiw de huidige voorzitter. Wie zich realiseert hoe abstract Amerikaanse masters- en doctoraatsprogramma's in de economie vaak zijn, moet zich hierover verbazen.

Mijn interpretatie is echter een andere. Topeconomie-onderzoek is in de laatste decennia sterk microeconomisch geworden. Tegelijkertijd hebben heel veel belangrijke overheidsvraagstukken eenzelfde microeconomische inslag gekregen. Of we nu kijken naar het via prikkels weer aan het werk krijgen van bijstandsmoeders, of de organisatie van de gezondheidszorg, of de steeds dominantere mededingings- en reguleringsvraagstukken of naar de vele andere voorbeelden: micro-economie staat centraal. Het gaat immers steeds om het gedrag van mensen en bedrijven.

Nederland

Om af te sluiten, kunnen we dit naar Nederland vertalen? Het CPB beweegt zich, zij het langzaam, in de richting van de micro-economie. Haar mechanistische macro-adviezen staan nog steeds centraal, maar valt haar dit te verwijten? Misschien niet. Micro-economisch onderzoek aan Nederlandse universiteiten is nog steeds schaars en ook de opleidingscapaciteit is minuscuul. Een inhaalslag is nodig.

Arnoud Boot

* De auteur is hoogleraar financiele economie aan de Universiteit van Amsterdam.
officeboot-fee@uva.nl

1 Zie P.J. Strayer, Stabilizing the economy: the Employment Act of 1946 in operation, *American Economic Review*, jrg. 40, nr. 2, blz. 144-154.

2 De *American Economic Review* heeft in 1997 haar Papers and Proceedings Issue gedeeltelijk gewijd aan de Council of Economic Advisors.